

Indkomst og livskvalitet

Støttet af

TrygFonden

Af Preben Etwil, Danmarks Statistik

Sammenhæng mellem indkomst og livskvalitet er både nationalt og internationalt et af de mest diskuterede og analyserede temaer inden for økonomi og velfærdstænkning (se bl.a. Pedersen, Peder J., (2014) og Stevenson and Wolfers (2008).

De politiske debatter og utal af forskningsrapporter har kredset omkring det forhold, om stigende økonomisk velstand, målt som BNP, også medførte en stigende velfærd i form af borgernes tilkendegivelse af tilfredshed med livet.

Diskussioner og forskning har ikke altid været helt klare på dette område. Nogle undersøgelser har vist, at i mange veludviklede lande har man kunnet konstatere, at mens BNP i faste priser steg markant, så forblev borgernes egne udsagn om tilfredshed med livet på et ret stabilt niveau.

I en britisk undersøgelse kan man konstatere, at for perioden 1995 til 2015, er der sket en stigning på ca. 35 pct. i BNP i faste priser, mens livstilfredsheden i den samme periode stort set lå på et konstant niveau. De samme tendenser har gjort sig gældende i både Tyskland, Australien og USA.

I den internationale faglitteratur er det såkaldte *Easterlin paradoks* blevet diskuteret heftigt. Paradokset bygger på, at man i en række undersøgelser har kunnet konstatere en meget svag positiv sammenhæng mellem indkomst og livskvalitet. En fordobling af indkomsten giver kun en meget lille tilvækst i livstilfredsheden.

Problemet har bl.a. været, at stigende indkomst kun ser ud til at kunne bringe tilvækst i livstilfredsheden, når der er foretaget tværsnitsundersøgelser (undersøgelser foretaget på et givet tidspunkt), men ikke i tidsserier.

Der findes (mindst) to forklaringer på Easterlin-paradokset.

- 1) Personer sammenligner deres indkomst med andre i deres egen omgangskreds. Hvis dem, som man sammenligner sig med, har samme

indkomststigning som en selv, bidrager det ikke til at øge livskvaliteten. Den forbliver på status quo.

- 2) Borgerne "adopterer" så at sige deres indkomststigning som en normal hændelse: Efter et stykke tid bliver det nye og højere indkomstniveau det nye normale og indløser dermed ikke oplevelsen af højere livskvalitet. Den forbliver på status quo.

I begge tilfælde hæver en indkomststigning i første fase livskvaliteten, men falder tilbage til gammelt niveau efter et stykke tid.

Danmarks Statistiks livskvalitetsundersøgelse er indtil videre alene baseret på en tværsnitsundersøgelse – nemlig situationen i vinteren 2015-2016. Det skal man være opmærksom på, når man læser og tolker denne undersøgelses resultater.

1. Indkomster og tilfredshed

Danmarks Statistiks undersøgelse af et repræsentativt udsnit af den voksne danske befolkning på 42.500 borgere viser meget tydeligt, at indkomster spiller en helt central rolle for folks oplevelse af deres livskvalitet. Desto højere indkomst, desto højere angiver folk deres tilfredshed med livet.

En langt mere detaljeret og delvist kommuneopdelt fordeling af svarmulighederne af denne undersøgelse kan findes i Statistikbanken under Livskvalitetsindikatorer.

Tabel 1, der kan ses nedenfor, viser tydeligt, at der er en positiv sammenhæng mellem indkomst og tilfredshed med livet.

Ses der på spørgsmålet: *"Alt i alt, hvor tilfreds er du med dit liv for tiden?"*, kan man konstatere, at tilfredsheden stiger jævnt med stigende indkomst. 61 pct. af de personer, der har en indkomst på mellem 100.000 og 200.000 kr.¹, angiver, at de har en stor tilfredshed med livet (score mellem 8 og 10). Denne andel er imidlertid vokset til næsten 78 pct. for personer, der har en årlig disponibel indkomst på over 600.000 kr. En forskel på næsten 17 procentpoint, hvilket er langt større end den statistiske usikkerhed tilskrives.

Mænds positive tillid til livet stiger forholdsvis mere på grund af indkomst end for kvindernes vedkommende. For kvindernes vedkommende er der kun næsten 8 pct. forskel i tilfredshed mellem en kvinde, der har en indkomst på mellem 100 og 200.000 kr., og en kvinde, der har en indkomst på over 600.000 kr. For mændenes vedkommende er forskellen på næsten 18 procentpoint. Helt generelt giver færre kvinder end mænd topkarakter til spørgsmålet om tilfredshed med livet for tiden.

¹ Indkomstintervallet mellem 0 og 100.000 kr. er udeladt i denne fremstilling, da dette indkomstinterval indeholder en række personer, som af mange forskellige grunde ikke har noget, der ligner en permanent indkomst.

Tabel 1 Indkomster og tilfredshed

		Disponibel indkomst					
		100.000 - 199.999 kr.	200.000- 299.999 kr.	300.000- 399.999 kr.	400.000- 499.999 kr.	500.000- 599.999 kr.	600.000 kr. og derover
		andel med høj score					
Alt i alt, hvor tilfreds er du med dit liv for tiden?	Mænd og kvinder i alt	61,0	63,4	66,6	69,6	73,8	77,8
	Mænd	62,0	65,3	69,4	70,7	74,0	79,4
	Kvinder	60,1	61,1	61,6	65,6	72,5	67,9
Alt i alt, hvor tilfreds forventer du at være med dit liv om 5 år?	Mænd og kvinder i alt	75,1	80,3	84,1	86,8	90,2	93,4
	Mænd	74,3	79,5	84,0	87,6	91,0	93,9
	Kvinder	75,9	81,2	84,4	84,1	86,3	90,0
Hvor tilfreds er du med din økonomiske situation?	Mænd og kvinder i alt	51,9	58,7	69,5	80,8	85,7	87,0
	Mænd	53,1	60,9	71,2	80,9	85,4	87,7
	Kvinder	50,8	56,2	66,4	80,3	87,4	82,4
Hvor tilfreds er du med dit familieliv?	Mænd og kvinder i alt	70,6	70,5	71,1	71,2	73,5	75,6
	Mænd	68,0	68,8	69,7	70,2	72,7	75,9
	Kvinder	73,2	72,5	73,7	74,6	77,0	73,8
Hvor tilfreds er du med dine sociale relationer?	Mænd og kvinder i alt	61,1	62,1	62,4	64,2	61,8	64,6
	Mænd	58,4	59,4	59,7	62,2	60,0	63,6
	Kvinder	63,9	65,3	67,3	71,2	70,2	70,3
Hvor tilfreds er du med dit arbejde?	Mænd og kvinder i alt	55,9	56,0	59,2	65,4	68,6	68,6
	Mænd	57,7	57,8	61,7	66,2	69,0	67,6
	Kvinder	53,7	53,7	54,8	62,3	66,3	75,3
Hvor tilfreds er du med din transporttid til og fra arbejde?	Mænd og kvinder i alt	69,8	69,4	66,0	66,0	68,0	73,6
	Mænd	68,5	68,3	65,6	67,7	69,1	73,7
	Kvinder	71,5	70,7	66,9	59,5	62,8	72,4
Hvor tilfreds er du med omfanget af din fritid?	Mænd og kvinder i alt	46,4	45,6	43,0	42,8	44,8	47,1
	Mænd	46,2	45,7	44,1	43,9	45,7	47,0
	Kvinder	46,5	45,4	41,0	38,8	40,5	48,1
Hvor tilfreds er du med din dagligdag?	Mænd og kvinder i alt	57,3	57,5	57,7	60,3	63,8	67,4
	Mænd	56,9	57,9	59,8	62,6	64,3	68,2
	Kvinder	57,7	56,9	53,9	52,8	61,4	62,4
Hvor tilfreds er du med mulighederne for fritidsaktiviteter der, hvor du bor, f.eks. inden for sport og kultur?	Mænd og kvinder i alt	62,3	65,0	67,2	67,5	71,0	72,8
	Mænd	60,8	63,7	66,6	66,8	70,7	70,9
	Kvinder	63,8	66,4	68,3	70,1	72,5	84,3
Hvor tilfreds er du med din boligsituation?	Mænd og kvinder i alt	75,4	78,0	83,1	85,1	87,3	90,0
	Mænd	74,4	78,0	83,6	84,4	86,4	89,7
	Kvinder	76,4	77,9	82,1	87,7	91,8	91,7

Anm: Scoren er: 0 slet ikke tilfreds til 10 fuldt ud tilfreds. Scoren 8,9 eller 10 er en høj score.

Til spørgsmålet: *"Alt i alt hvor tilfreds forventer du at være med dit liv om 5 år?"* giver 75 pct. af folk, der har en indkomst på mellem 100.000 og 200.000 kr., topkarakter. For folk, der har en indkomst på over 600.000 kr., er der hele 94 pct., der angiver en topkarakter til dette spørgsmål – en forskel på top og bund på mere end 18 procentpoint. Typisk meget mere for mænd end for kvinder.

Spørgsmålet: *"Hvor tilfreds er du med din økonomiske situation?"* viser også, at der her er en tydelig sammenhæng mellem indkomst og tilfredshed. Ikke overraskende er 87 pct. af dem, der har en årlig indkomst på over 600.000 kr., meget godt tilfreds med deres økonomiske situation. Det samme forhold er kun gældende for 52 pct. af de mennesker, der har en disponibel indkomst på mellem 100.000 og 200.000 kr. For denne gruppe er det næsten halvdelen, der ikke er tilfredse med den økonomiske situation, de sidder i. Dette er mest udtalt for kvindernes vedkommende.

Spørgsmålet: *"Hvor tilfreds er du med dit familieliv?"* er også påvirket af indkomstforskellene i samfundet, men langt fra så markant som man ser det for den økonomiske situation. For lavindkomstp personer mellem 100 og 200.000 kr. er 71 pct. af gruppen meget godt tilfreds med deres familieliv. For

højindkomstgruppen på over 600.000 kr. er det samme forhold på 76 pct. En interessant observation er, at hvor kvinderne i lavindkomstgruppen var langt mere positive end mændene i deres vurdering, er det skiftet, når man når op i højindkomstgruppen. Her er det mændene, der signalerer et lidt bedre familieliv end kvinderne.

På spørgsmålet: *"Hvor tilfreds er du ned dine sociale relationer?"* angiver 61 pct. af folk med en indkomst mellem på 100 og 200.000 kr. en høj score, dvs. enten 8, 9 eller 10. For indkomstgruppen på over 600.000 kr. er den samme score dækkende for 65 pct. Indkomst spiller også her en rolle, dog men relativt afdæmpet.

Spørgsmålet: *"Hvor tilfreds er du med dit arbejde?"* er kun stillet til de personer, der er på arbejdsmarkedet. Af dem kan man se, at lavindkomstgruppen med indkomster mellem 100 og 200.000 kr. angiver for 56 pct. vedkommende, at de er meget tilfredse med deres arbejde. For højindkomstgruppen, dem over 600.000, angiver 67 pct. af dem en høj score på tilfredshed med deres arbejde. Øget indkomst medfører også større tilfredshed med ens arbejde.

Spørgsmålet: *"Hvor tilfreds er du med din transporttid til og fra arbejde?"* er ligeledes kun stillet til personer i job. Her er der relativ lille forskel i opfattelsen, når man tager indkomsten med i betragtningen. 70 pct. af lavindkomstgruppen (100 – 200.000 kr.) angiver stor tilfredshed med transporttiden – altså kun 30 pct., der ikke synes, at transporttiden er passende. For højindkomstgruppen (over 600.000 kr.) er andelen af høj score oppe på 74 pct. Indkomst spiller altså ikke den helt store forskel på opfattelsen af transporttiden til og fra arbejde.

Spørgsmålet: *"Hvor tilfreds er du med omfanget af din fritid?"* stilles også kun til personer i arbejde og viser, at indkomsten ikke spiller den helt store rolle. Der kan dog konstateres en u-lignende kurve med et mindre fald i tilfredshed med fritiden, efter at man har passeret 200.000 kr. frem til indkomster omkring 500.000 kr. Herefter indtræder der en mindre stigning i andelen af personer, der vurderer omfanget af deres fritid som meget god.

Spørgsmålet: *"Hvor tilfreds er du med din dagligdag?"* ser ud til at være svagt positivt afhængig af indkomsten. Det er tydeligt at se, at mænd generelt er lidt mere tilfredse med deres dagligdag end kvinderne.

På spørgsmålet: *"Hvor tilfreds er du med mulighederne for fritidsaktiviteterne, der hvor du bor?"* signalerer højindkomstgrupperne generelt en større andel af tilfredshed end lavindkomstgrupperne.

Spørgsmålet: *"Hvor tilfreds er du med din boligsituation?"* viser med stor tydelighed, at den voksne danske befolkning helt generelt er godt tilfreds med deres boligsituation. Alligevel kan man godt konstatere, at tilfredsheden stiger med stigende indkomster. Mere end 75 pct. af gruppen med indkomster på mellem 100 og 200.000 kr. er godt tilfredse med deres bolig. Når man når op i indkomstgruppen på over 600.000 kr. er tilfredshedsgraden oppe på 90 pct. Lidt større for kvindernes end for mændenes vedkommende.

2. Indkomster og meningsfuldhed

Danmarks Statistiks livskvalitetsundersøgelse viser ret tydeligt, at graden af folks egen opfattelse af meningsfuldhed stiger med stigende indkomster.

Tabel 2 Indkomster og meningsfuldhed. I hvilken grad føler du, at de ting, du foretager dig i dit liv, giver mening?

	Mænd og kvinder i alt	Mænd	Kvinder
	andel med høj score		
100.000-199.999 kr.	67,9	66,5	69,3
200.000-299.999 kr.	71,0	70,0	72,1
300.000-399.999 kr.	73,3	73,2	73,4
400.000-499.999 kr.	75,0	75,6	72,9
500.000-599.999 kr.	77,5	76,9	80,3
600.000 kr. og derover	78,8	78,7	79,5

Anm: Scoren er: 0 slet ingen mening til 10 fuldt ud mening. Scoren 8,9 eller 10 er en høj score.

På spørgsmålet: ”I hvilken grad føler du, at de ting, du foretager dig i dit liv, giver mening” giver 68 pct. af gruppen med indkomster på mellem 100.000 og 200.000 kr. en høj score, dvs. enten 8,9 eller 10. Denne andel er vokset til 79 pct. for den gruppe, der har en indkomst på over 600.000 kr. Ser man på de to køn, er det kvinderne (bortset fra dem i indkomstintervallet 400.000-499.999 kr.), der føler den største meningsfuldhed i deres liv.

3. Indkomst og sindstilstand

Bekymringer, stress og glæde er forhold, der i høj grad påvirker folks oplevelse af deres livskvalitet.

Tabel 3 Indkomster og sindstilstand (andel af høj score)

	Disponibel indkomst					
	100.000 - 199.999 kr.	200.000- 299.999 kr.	300.000- 399.999 kr.	400.000- 499.999 kr.	500.000- 599.999 kr.	600.000 kr. og derover
	andel med høj score					
I hvilken udstrækning følte du dig glad i går?						
Mænd og kvinder i alt	55,7	56,2	56,5	58,1	57,5	61,2
Mænd	55,7	56,3	57,2	57,4	56,6	61,4
Kvinder	55,7	56,0	55,4	60,5	61,7	60,3
I hvilken udstrækning følte du dig bekymret i går?						
Mænd og kvinder i alt	11,0	9,1	6,6	6,8	8,1	7,0
Mænd	9,2	6,9	6,1	7,1	8,7	7,4
Kvinder	12,7	11,8	7,6	5,7	5,0	4,1
I hvilken udstrækning følte du dig nedtrykt i går?						
Mænd og kvinder i alt	7,2	5,9	4,3	4,7	5,2	4,8
Mænd	6,2	4,8	4,3	4,8	5,7	5,3
Kvinder	8,2	7,2	4,3	4,4	2,9	1,6

Anm: Scoren er: 0 på intet tidspunkt til 10 hele tiden. Scoren 8,9 eller 10 er en høj score.

Spørgsmålet: ”I hvilken udstrækning følte du dig glad i går?” viser, at glæden tilsyneladende vokser en lille smule med indkomsten. Personer med en indkomst på mellem 100.000 og 200.000 kr. sagde for 56 pct. vedkommende, at de havde en stor grad af glæde, mens denne andel var vokset til 61 pct. for personer, der havde en indkomst på over 600.000 kr.

Spørgsmålet: ”I hvilken udstrækning følte du dig bekymret i går?” udviste ikke overraskende den modsatte tendens. Her faldt bekymringen desto større indtægt, man rådede over. Personer i indkomstgruppen mellem 100 og 200.000 kr. var for 11 pct. vedkommende stort set bekymret hele tiden. Dette gjaldt kun for 7 pct. af dem, der havde en indtægt på over 600.000 kr.

Spørgsmålet: *"I hvilken grad følte du dig nedtrykt i går?"* udviser det samme mønster som for spørgsmålet om bekymring. 7 pct. af lavindkomstgruppen har angivet, at de stort set var bekymret hele tiden, mens det kun var tilfældet for 5 pct. af højindkomstgruppen.

4. Indkomst og helbred

Der findes en lang række objektive opgørelser over folks helbredstilstand. I en livkvalitetsmåling er det dog også væsentligt at spørge borgerne, hvordan de selv føler og oplever deres eget helbred.

Tabel 4 Indkomst og helbred. Hvordan synes du dit helbred er alt i alt?

	Mænd og kvinder i alt	Mænd	Kvinder
	andel med høj score		
100.000-199.999 kr.	29,3	30,0	28,5
200.000-299.999 kr.	31,7	31,4	32,2
300.000-399.999 kr.	34,0	33,3	35,3
400.000-499.999 kr.	35,6	35,5	35,9
500.000-599.999 kr.	39,3	39,1	40,3
600.000 kr. og derover	42,7	43,6	37,4

Anm: Scoren er: 1 meget godt, 2 godt, 3 dårligt og 4 meget dårligt. Scoren 1 er en høj score.

Spørgsmålet: *"Hvordan synes du dit helbred er alt i alt?"* er i høj grad påvirket af, i hvilken indkomstgruppe personen befinder sig i. For personer, der ligger i indkomstintervallet mellem 100.000 og 200.000 kr., er der kun 29 pct., der angiver, at deres helbred er meget godt. Den tilsvarende andel er 43 pct. for personer, der har en indkomst på over 600.000 kr. Det er også meget tydeligt at se, at kvinder generelt i mindre grad end mændene giver deres eget helbred karakteren 'meget godt'.

5. Indkomst og livsrestriktioner

Folks oplevelse af livsrestriktioner hænger naturligt sammen med deres oplevelser af deres helbred. Dårligt helbred begrænser helt generelt folks udfoldelsesmuligheder.

Tabel 5 Indkomst og livsrestriktion. Er du på grund af dit helbred begrænset i dine daglige aktiviteter?

	Mænd og kvinder i alt	Mænd	Kvinder
	andel med lav score		
100.000-199.999 kr.	57,9	60,8	55,0
200.000-299.999 kr.	64,8	66,2	63,0
300.000-399.999 kr.	69,6	70,3	68,2
400.000-499.999 kr.	70,1	70,2	69,6
500.000-599.999 kr.	75,2	75,3	74,6
600.000 kr. og derover	78,6	79,3	74,3

Anm: Scoren er: 1 ja, meget begrænset, 2 ja, lidt begrænset og 3 nej slet ikke begrænset. Scoren 1 er en lav score.

Spørgsmålet: *"Er du på grund af dit helbred begrænset i dine daglige aktiviteter?"* er i høj grad relateret til ovenstående spørgsmål om helbred. 10 pct. af de personer, der befinder sig i indkomstintervallet mellem 100.000 og 200.000 kr., angiver selv, at deres daglige aktiviteter er meget begrænset af deres helbred. Dette er kun gældende for lidt under 3 pct. af de personer, der oppebærer indkomster på over 600.000 kr. Her udgør kvinder med høj indkomst dog en mindre undtagelse.

6. Indkomst og dagligdag

Dagligdagen er det helt centrale omdrejningspunkt for mange menneskers liv.

Tabel 6 Indkomst og dagligdag (andel af høj score)

	Disponibel indkomst					
	100.000-199.999 kr.	200.000-299.999 kr.	300.000-399.999 kr.	400.000-499.999 kr.	500.000-599.999 kr.	600.000 kr. og derover
	andel med høj score					
Mænd og kvinder i alt						
Hvor ofte føler du dig stresset?	10,0	9,5	9,3	9,7	10,4	11,8
Hvor ofte er du i kontakt med enten venner eller familiemedlemmer, som du ikke bor sammen med?	26,5	24,0	21,2	20,9	23,2	24,4
Hvor ofte sker det, at du er alene, selvom du har mest lyst til at være sammen med andre?	4,6	3,0	1,4	1,2	2,0	3,0
Hvor ofte laver du frivilligt arbejde, f.eks. ulønnet arbejde i en forening eller en velgørende organisation?	2,6	1,9	1,7	1,8	2,5	2,9
Hvor ofte deltager du i samfundsdebatten?	1,8	1,4	1,5	1,1	1,8	2,9
Hvor ofte dyrker du motion?	23,2	19,6	18,3	18,6	20,4	21,3
Hvor ofte er du generet af røg, støj eller lugt, der hvor du bor?	6,6	5,2	3,2	1,6	0,9	1,0
Mænd						
Hvor ofte føler du dig stresset?	8,5	8,1	8,9	8,7	10,7	11,6
Hvor ofte er du i kontakt med enten venner eller familiemedlemmer, som du ikke bor sammen med?	21,4	19,2	17,6	18,3	20,1	21,2
Hvor ofte sker det, at du er alene, selvom du har mest lyst til at være sammen med andre?	4,8	3,1	1,5	1,4	2,2	3,3
Hvor ofte laver du frivilligt arbejde, f.eks. ulønnet arbejde i en forening eller en velgørende organisation?	2,7	2,1	1,8	1,9	2,8	3,2
Hvor ofte deltager du i samfundsdebatten?	2,2	1,7	1,8	1,1	2,0	3,2
Hvor ofte dyrker du motion?	21,9	17,7	18,2	18,2	19,3	19,7
Hvor ofte er du generet af røg, støj eller lugt, der hvor du bor?	5,6	4,2	2,8	1,0	0,8	0,9
Kvinder						
Hvor ofte føler du dig stresset?	11,4	11,2	10,1	13,1	9,3	13,0
Hvor ofte er du i kontakt med enten venner eller familiemedlemmer, som du ikke bor sammen med?	31,6	29,8	27,7	29,7	37,3	43,6
Hvor ofte sker det, at du er alene, selvom du har mest lyst til at være sammen med andre?	4,4	2,8	1,1	0,6	0,9	0,9
Hvor ofte laver du frivilligt arbejde, f.eks. ulønnet arbejde i en forening eller en velgørende organisation?	2,5	1,7	1,4	1,3	1,2	0,9
Hvor ofte deltager du i samfundsdebatten?	1,4	1,0	0,8	1,0	0,4	0,9
Hvor ofte dyrker du motion?	24,5	21,8	18,6	20,1	25,9	30,7
Hvor ofte er du generet af røg, støj eller lugt, der hvor du bor?	7,6	6,4	4,0	3,5	1,6	1,4

Anm: Scoren er: 1 aldrig, 2 sjældnere, 3 månedligt, 4 ugentligt og 5 dagligt. Scoren 5 er en høj score.

Spørgsmålet: *"Hvor ofte føler du dig stresset?"* er let stigende med stigende indkomst. 10 pct. af de personer, der har en indtægt på mellem 100 og 200.000 kr. siger, at de dagligt føler sig stresset. For personer med en indkomst på over 600.000 angiver 12 pct., at de dagligt føler sig stresset – kvinderne lidt mere end mændene.

Spørgsmålet: *"Hvor ofte er du i kontakt ned enten venner eller familiemedlemmer, som du ikke bor sammen med?"* er af den type, der ikke påvirkes synderligt af folks indkomst. Det er især mellemgruppen af personer, der har indkomster mellem 300 og 500.000 kr., der har den mindste daglige kontakt med familie og venner. Helt symptomatisk har kvinderne på alle indkomstniveauer langt mere daglig kontakt med familie og venner end for mændenes vedkommende.

Spørgsmålet: *"Hvor ofte sker det, at du er alene, selvom du har mest lyst til at være sammen med andre?"* viser en svag tendens til, at ensomheden aftager med stigende indkomster. Det ser også ud til, at kvinderne på dagligt plan føler sig lidt mindre ensomme end mændene.

Spørgsmålet: *"Hvor ofte laver du frivilligt arbejde, f.eks. ulønnet arbejde i en forening eller en velgørende organisation?"* viser med stor tydelighed, at det på

dagligt plan stort set ikke forekommer. De fleste personer angiver nemlig, at de primært arbejder frivilligt en gang ugentlig.

Spørgsmålet: *"Hvor ofte deltager du i samfundsdebatten?"* har stort set samme karakter som frivilligt arbejde. Det er ikke noget man gør dagligt, men mere på uge- eller månedsbasis.

Spørgsmålet: *"Hvor ofte dyrker du motion?"* viser, at det i høj grad er noget, befolkningen har taget til sig som en daglig foreteelse. Lidt under en fjerdedel af den voksne befolkning dyrker motion dagligt. Til gengæld er relationen til folks indkomster ganske svag.

Spørgsmålet: *"Hvor ofte er du generet af røg, støj eller lugt, der hvor du bor?"* påviser, at her spiller indkomsten en vis rolle. Lidt under 7 pct. af de personer, der har en indkomst på mellem 100.000 og 200.000 kr., føler sig dagligt generet af røg, støj eller lugt. For højindkomstgrupperne, der har indkomster på over 600.000 kr., er problemet væsentlig mindre. Her er det kun 1 pct. af gruppen, der angiver, at de er generet af røg, støj eller lugt. Kvinderne er generelt mere generet af røg, støj eller lugt, der hvor de bor.

7. Indkomst og sociale relationer

Danmarks Statistiks livkvalitetsundersøgelse kan ikke påvise nævneværdige sammenhænge mellem indkomster og sociale relationer.

Tabel 7 Indkomst og sociale relationer (andel af lav score). Hvor ofte har du nogen at tale med, hvis du har problemer eller brug for støtte?

	Mænd og kvinder i alt	Mænd	Kvinder
	andel med lav score		
100.000 - 199.999 kr.	54,2	53,0	55,5
200.000-299.999 kr.	53,4	52,4	54,5
300.000-399.999 kr.	52,7	52,4	53,2
400.000-499.999 kr.	53,2	52,2	56,3
500.000-599.999 kr.	53,4	51,9	60,0
600.000 kr. og derover	54,1	52,5	63,8

Anm: Scoren er: 1 altid, 2 for det meste, 3 nogle gange og 4 aldrig eller næsten aldrig. Scoren 1 er en lav score.

På spørgsmålet: *"Hvor ofte har du nogen at tale med, hvis du har problemer eller brug for støtte?"* kan man bortset fra kvinderne i de højeste indkomstklasser ikke rigtig finde sammenhænge til indkomstudviklingen. 54 pct. af dem, der har en indkomst på mellem 100 og 200.000 kr., svarer, at de altid har nogen at tale med, hvis der opstår problemer, hvor de har brug for støtte. Det er stort set den samme andel for personer, der har en indkomst på over 600.000 kr. Der er dog en gruppe der skiller sig lidt ud, og det er kvinderne med en indkomst på over 400.000 kr. Her ser det ud til at disse kvinder i højere grad end for de øvrige har et større socialt kontaktnet.

8. Indkomst og økonomi

Følelsen af at ens økonomi ikke slår til, nedsætter mange menneskers oplevelse af livskvalitet.

Ikke overraskende viser Danmarks Statistiks livskvalitetsundersøgelse, at problemer med at få enderne til at mødes i ens økonomi, er negativt relateret til den indkomst, som man opbeholder.

Tabel 8 Indkomst og økonomi

	Disponibel indkomst					
	100.000 - 199.999 kr.	200.000- 299.999 kr.	300.000- 399.999 kr.	400.000- 499.999 kr.	500.000- 599.999 kr.	600.000 kr. og derover
	— andel med lav score —					
Hvor svært er det for din husstand at få pengene til at slå til?						
Mænd og kvinder i alt	9,5	6,8	3,7	2,2	2,4	2,7
Mænd	9,5	6,3	3,7	2,3	2,8	3,1
Kvinder	9,5	7,3	3,5	1,6	0,4	0,8
Hvor svært vil det være for din husstand at betale en pludselig uforudset udgift på 10.000 kr.?						
Mænd og kvinder i alt	25,3	17,5	8,4	3,1	2,3	2,8
Mænd	21,9	14,1	6,5	2,4	1,9	3,0
Kvinder	28,9	21,7	11,7	5,4	3,8	1,2

Anm: Scoren er: 0 meget svært til 10 meget let. Scoren 0, 1, 2 og 3 er en lav score.

På spørgsmålet: *"Hvor svært er det for din husstand at få pengene til at slå til?"* svarer næsten 10 pct. af de personer, der har en indkomst på mellem 100 og 200.000 kr., at de har meget svært ved at få pengene til at slå til. Dette er kun tilfældet for tre pct. af de personer, der opbeholder en indtægt på over 600.000 kr. For kvinder i højindkomstklassen er der kun problemer for under 1 pct. af dem.

På spørgsmålet: *"Hvor svært vil det være for din husstand at betale en pludselig forudset udgift på 10.000 kr.?"* er forskellene endnu mere markante, hvilket vidner om, at de økonomiske reserver i lavindkomstgruppen er relativt begrænsede. Over 25 pct. af de personer, der har en indtægt på mellem 100 og 200.000 kr., angiver, at de har svært ved her og nu at kunne dække en pludselig opstået ekstraordinær udgift på 10.000 kr. For højindkomstgrupperne, der har indtægter på over 400.000 kr., ser det ud til, at det kun er et problem for under 3 pct. af dem.

9. Indkomst og tillid

Tillid til sig selv og andre mennesker er en væsentlig faktor, når livskvaliteten skal vurderes.

Igen må man konstatere, at tillid til omgivelserne vokser med stigende indkomster.

Tabel 9 Indkomst og tillid

	Disponibel indkomst					
	100.000 - 199.999 kr.	200.000- 299.999 kr.	300.000- 399.999 kr.	400.000- 499.999 kr.	500.000- 599.999 kr.	600.000 kr. og derover
	————— andel med høj score —————					
Mænd og kvinder i alt						
Hvor høj eller lav tillid har du til politikerne i Folketinget?	6,5	6,9	8,6	11,7	11,2	13,8
Hvor høj eller lav tillid har du til lokalpolitikere i din kommune?	9,9	9,4	10,5	14,1	15,3	17,2
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få den bedst mulige behandling fra det offentlige, hvis du bliver alvorligt syg?	36,8	33,0	33,3	34,0	37,0	35,5
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få den nødvendige hjælp og service fra din kommune, når du har brug for det?	22,3	19,0	18,7	18,7	19,8	21,4
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få et (nyt) job, der passer til din uddannelse?	46,9	50,4	58,3	66,2	70,0	69,0
Mænd						
Hvor høj eller lav tillid har du til politikerne i Folketinget?	7,8	8,3	9,2	12,6	11,4	14,4
Hvor høj eller lav tillid har du til lokalpolitikere i din kommune?	11,1	10,4	11,1	14,5	15,9	17,6
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få den bedst mulige behandling fra det offentlige, hvis du bliver alvorligt syg?	37,8	34,3	33,5	33,6	37,5	34,4
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få den nødvendige hjælp og service fra din kommune, når du har brug for det?	21,4	18,4	18,2	18,6	20,1	20,7
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få et (nyt) job, der passer til din uddannelse?	51,5	53,7	60,1	66,6	69,1	68,1
Kvinder						
Hvor høj eller lav tillid har du til politikerne i Folketinget?	5,3	5,2	7,5	8,8	10,3	10,3
Hvor høj eller lav tillid har du til lokalpolitikere i din kommune?	8,6	8,2	9,4	12,9	12,4	14,8
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få den bedst mulige behandling fra det offentlige, hvis du bliver alvorligt syg?	35,7	31,5	33,0	35,2	34,7	42,4
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få den nødvendige hjælp og service fra din kommune, når du har brug for det?	23,2	19,7	19,6	19,3	18,3	25,2
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få et (nyt) job, der passer til din uddannelse?	41,7	46,3	55,0	64,7	74,4	75,4

Anm: Scoren er: 0 meget lav tillid til 10 meget høj tillid. Scoren 8,9 eller 10 er en høj score.

Spørgsmålet: *"Hvor høj eller lav tillid har du til politikerne i Folketinget?"* viser helt generelt, at tilliden ikke er overvældende. Alligevel kan der konstateres en vis stigning i tilliden med stigende indkomst. Lidt under 7 pct. af personer i indkomstintervallet mellem 100.000 og 200.000 kr. giver en høj score. Tilliden, udtrykt som andel der scorer højt, er vokset til det dobbelte for personer med en indkomst på over 600.000 kr. Kvinderne udviser i det hele taget en mindre grad af tillid end mændene, når snakken falder på vores folketingspolitikere.

Spørgsmålet: *"Hvor stor eller lille tillid har du til lokalpolitikere?"* viser stort set det samme billede som for folketingspolitikere, men dog på et lidt højere tillidsniveau.

Spørgsmålet: *"Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få den bedst mulige behandling fra det offentlige, hvis du bliver alvorlig syg?"* peger på, at der ikke er nogen nævneværdig forskel på borgernes vurdering for lav- og højindkomstgrupperne. Lidt over en tredjedel af den samlede befolkning er enige om at give spørgsmålet en høj karakter, dvs. en score på enten 8, 9 eller 10. På den anden side vil det også sige, at to tredjedele af befolkningen ikke oplever det danske sundhedsvæsen som godt nok til at opnå den højeste score.

På spørgsmålet: *"Hvor høj eller lav tillid har du til at få den nødvendige hjælp og service fra din kommune, når du har brug for det?"* viser ingen nævneværdige udsving hen over indkomstskaalen, dog med en lille tendens til, at lavindkomstgrupperne er lidt mere kritiske over for kommunens tilbud end højindtægtsgrupperne. Men det er samlet set under en fjerdedel (tættere på en femtedel) af befolkningen, der er villige til at give kommunens service en høj score.

Spørgsmålet: "Hvor høj eller lav tillid har du til at kunne få et (nyt) job, der passer til din uddannelse?" viser en helt klar sammenhæng med indkomstniveauet. Desto højere indkomst man oppebærer, desto større tillid har man til at kunne finde et nyt job, der matcher ens uddannelse. Kun 47 pct. af de personer, der ligger på en indkomst mellem 100.000 og 200.000 kr. har stor tillid til at kunne finde et nyt job, der passer til deres uddannelse. For personer med indkomster over 600.000 kr. er den andel, der har stor tillid til at kunne finde en nyt job, der passer til deres uddannelse, oppe på 69 pct. Det er interessant at se, at det især er kvinderne i de høje indtægtsklasser, der er stor tillid til nye jobmuligheder. Det forholder sig kønsmæssigt anderledes i lavindkomstgruppen.

10. Indkomster, tryghed og anerkendelse

Danmarks Statistiks livskvalitetsundersøgelse viser, at graden af anerkendelse og tryghed i det danske samfund ser ud til at blive øget med stigende indkomster.

Tabel 10 Indkomster, tryghed og anerkendelse

	Disponibel indkomst					
	100.000 - 199.999 kr.	200.000- 299.999 kr.	300.000- 399.999 kr.	400.000- 499.999 kr.	500.000- 599.999 kr.	600.000 kr. og derover
	————— andel med høj score —————					
Mænd og kvinder i alt						
I hvilken grad føler du dig værdsat og anerkendt af andre i din hverdag?	63,2	65,3	67,8	69,4	71,2	70,7
I hvilken grad føler du, at du har mulighed for at styre dit liv i den retning, du selv ønsker?	56,3	57,3	61,0	66,1	70,1	73,4
I hvilken grad mener du, at folk generelt er til at stole på?	44,5	49,1	54,8	59,3	62,5	61,3
I hvilken grad føler du dig tryk i dit nærområde efter mørkets frembrud?	72,7	77,5	83,0	83,3	86,9	87,1
I hvilken grad har du tillid til, at politiet vil hjælpe dig, hvis du har brug for det?	49,3	48,5	49,9	49,4	52,9	50,7
I hvilken grad synes du, at hærværk og kriminalitet er et problem i dit nærområde?	9,2	7,9	7,3	8,3	7,2	5,6
Mænd						
I hvilken grad føler du dig værdsat og anerkendt af andre i din hverdag?	62,4	64,4	67,7	69,2	70,2	68,5
I hvilken grad føler du, at du har mulighed for at styre dit liv i den retning, du selv ønsker?	56,4	57,5	62,1	66,5	70,5	74,2
I hvilken grad mener du, at folk generelt er til at stole på?	43,4	47,5	53,4	58,9	62,6	60,1
I hvilken grad føler du dig tryk i dit nærområde efter mørkets frembrud?	80,0	83,5	87,9	86,6	89,8	87,2
I hvilken grad har du tillid til, at politiet vil hjælpe dig, hvis du har brug for det?	46,7	46,4	47,2	48,5	53,0	51,2
I hvilken grad synes du, at hærværk og kriminalitet er et problem i dit nærområde?	8,5	7,4	7,6	8,0	7,0	5,8
Kvinder						
I hvilken grad føler du dig værdsat og anerkendt af andre i din hverdag?	64,0	66,3	68,1	70,3	75,9	85,5
I hvilken grad føler du, at du har mulighed for at styre dit liv i den retning, du selv ønsker?	56,2	57,0	58,9	64,8	67,9	68,9
I hvilken grad mener du, at folk generelt er til at stole på?	45,6	51,0	57,2	60,9	61,7	68,1
I hvilken grad føler du dig tryk i dit nærområde efter mørkets frembrud?	65,3	70,4	74,1	71,9	73,5	86,7
I hvilken grad har du tillid til, at politiet vil hjælpe dig, hvis du har brug for det?	51,8	51,1	54,8	52,4	52,7	47,7
I hvilken grad synes du, at hærværk og kriminalitet er et problem i dit nærområde?	9,9	8,5	6,8	9,3	8,1	3,9

Anm: Scoren er: 0 meget lav grad til 10 meget høj grad. Scoren 8,9 eller 10 er en høj score.

Spørgsmålet: "I hvilken grad føler du dig værdsat og anerkendt af andre i din hverdag?" viser faktisk, at vi har en anerkendelseskultur i Danmark. Langt over halvdelen af den voksne danske befolkning føler sig anerkendt i stor grad. Alligevel kan man se, at anerkendelsesgraden stiger med stigende indkomster. Mens mere end 63 pct. af personer med en indkomst på mellem 100 og 200.000 kr. føler sig relativt meget anerkendt, er andelen for dem som har indkomster på over 600.000 kr. relativt meget anerkendt for 71 pct. vedkommende. Kvinderne føler sig gennemgående lidt mere anerkendt end mændene. Men for begge grupper stiger følelsen af anerkendelse med indkomsterne.

Spørgsmålet: *"I hvilken grad føler du, at du har mulighed for at styre dit liv i den retning, du selv ønsker?"* viser, at sammenhængen til indkomstniveauet er ret tydeligt. Mens 56 pct., af gruppen mellem 100.000 kr. og 200.000 kr. angiver en høj grad af anerkendelse, er procenten for højindkomstgruppen oppe på 73 pct. Man kan også konstatere, at mændene giver en lidt højere score end kvinderne til dette spørgsmål.

Spørgsmålet: *"I hvilken grad mener du, at folk er til at stole på?"* ser ud til i svag grad at være påvirket af indkomstniveauet. Fra 100.000 kr. til 600.000 kr. stiger andelsgraden af følelsen af høj tillid til andre fra 45 pct. til 61 pct. Kvinderne udviser større tillid end mændene, når det handler om at stole på andre.

Spørgsmålet: *"I hvilken grad føler du dig tryk i dit nærområde efter mørkets frembrud?"* er i høj grad præget af indkomstforskellene. Men det viser nok lige så meget, at de bor i forskellige boligområder. Der er også betydelige kønsforskelle i opfattelserne af trygheden. For indkomstgrupper under 600.000 kr. er kvinderne langt de mest utrygge. Men helt generelt må man sige, at den danske befolkning alt i alt, i et internationalt perspektiv, føler sig relativt trygge efter mørkets frembrud.

Spørgsmålet: *"I hvilken grad har du tillid til, at politiet vil hjælpe dig, hvis du har brug for det?"* viser ingen nævneværdige udsving inden for de forskellige indkomstintervaller. Taget den statistiske usikkerhed i betragtning påvirker indkomstniveauet ikke folks tillid til politiet. Den er stort set den samme uafhængig af folks indkomster.

Spørgsmålet: *"I hvilken grad synes du, at hærværk og kriminalitet er et problem i dit nærområde?"* viser tydeligt, at folk med forskellige indkomster ikke bor i de samme områder. Lavindkomstgrupperne oplever i større grad end højindkomstgrupperne, at hærværk og kriminalitet er et problem i deres nærområde. Helt generelt må man sige, at kvinderne føler sig langt mere utrygge ved hærværk og kriminalitet end mændene.

Litteratur:

Pedersen, Peder J., (2014): Er lykken gods eller guld?, Samfundsøkonomen Nr. 3, p. 16-23.

Stevenson and Wolfers (2008): Economic Growth and Subjective Wellbeing: Reassessing the Easterlin Paradox, Working Paper 14282, <http://www.nber.org/papers/w14282>